

რედაქცია

გოლოვანის პროსპექტზე თბილისში. მუხრანის სას. ლუკა კლუბის ქვემოთ.

ხელის-მოწერა

თბილისში გოლოვანის პროსპექტზე, ქუჩის ნომერი 7-ის წინა კარზე მისამართით: „დროება“ ვ. თიფლისი, ვ. რედაქცია „დროება“.

„დროების“ ფასი:

თბილისში . . . 9 მან. } ხანის თვისა . . . 3 მან.
ქვემოთა . . . 5 მან. } ერთი თვისა . . . 1 მან.

დროება

გაგონის ყოველ-ღამე მოგზაობის გარდა

ფასი განსაზღვრის

დროების ფასი განსაზღვრის... დროების ფასი განსაზღვრის...

პირველის აპრილიდან ამ 1883 წლის დაბეჭდვამდე

„დროება“

ღირს გაგზავნით 7 (შვიდი) მანეთი

ხელის-მოწერა მიიღება: თბილისში — გოლოვანის პროსპექტზე, თბილისში. მუხრანის სას. ლუკა კლუბის ქვემოთ.
მთიანში — ჭიჭიძეების წიგნის მაღაზიაში.
ბათუმში — ლევ. მჭედლიშვილთან, საკუთარს სახლში.
ქალაქს გარეშე მისამართით ამ ადრესით უნდა დაგზავნათ: ვ. თიფლისი ვ. რედაქცია „დროება“.

ტელეგრაფი

(„სადაც ტელეგრაფის სააგენტოა“)

რუსეთიდან

7 აპრილს

პეტერბურგი. მათს უდიდებულესს. ახალ გვირგვინის კურთხევის შემდეგ შეტყობის დაბრუნებისას, სხვათა შორის, დახვდებიან შურ-მარადით ქალაქის წარმომადგენლებს, დეპუტატები სხვა-და-სხვა წოდებითა, ამქრება და გადგები.

იმერ-და-ამერ კავკასიის გამგეობის შეგება დაბეჭდებით გადასწავდა. ისედაც თანამდებობა ნამესტნიკისა და მასთან ყოფილნი დაწესებულებანი. საქმეები კი გადაეცემა სათანადო ცენტრალურთ უწყებებს, და ზოგიც მთავარ-მმართველის განცხადებას. ცალკე შემოსავალ-გასაღების აღნიშვნა (ბუკლეტი) კავკასიისათვის აღარ იქნება. ეს ცხადდება ძალაში შეგა აწ-

„დროების“ ფელტონი, 9 აპრილს.

ლუწი თუ კანთი

(მოხილვა)

I

დაიწყო ომი რუსსა და ოსმალოს შუა. — მე მოგახსენებთ უკანასკნელს ომზე, იმ ომზე, როდესა ოსმალონი დახოცეს ურიცხვი რუსები და ქართველები. — ასაველეთის საქართველო შეშინდა. ოსმალოს სიხლოვემდა რუსის ჯარების უკან დმხევამ დაგვაფიქრა, თუმცა დასაფიქრებელი არა იყო-რა.

ამ შინის და არეულობის დროს, ვისაც ფულის მოგების ნიჭი ჰქონდა, ყურები გამოცქვიტეს. დაფაქურდენ ვაჭრები, „პოლრაიჩიკები“, ჩაღვადრები, ჯაშუშები და სხვა და სხვა ღირს შესანიშნავი და შეუნიშნავი პირნი.

მითი მხედარი ყველაზე უფრო ფაქა-ფუტში იყო. სახელი მისი ივან ივანიჩა. ივან ივანიჩს თვალსაჩინო ადგილი ეჭირა რუსის მხედრობაში.
სალამო იყო ივან ივანიჩი ბოლ-

მდგომარე წლის პირველ ივლისიდან.

კახსთავის კამისამ შეამუშავა ახალი დებულება პოლიციისად, რომლითაც უქმდება სამხრეთ პოლიციურ გამგეობანი, მხრის უფროსთა (ისპრავნიკების) თანამდებობისა და წოდებრივთა სასადატლების ადგილები.

სამხედვარ-გარეთიდან

7 აპრილს

სტამბოლი. გუშინ აქ ჩამობრძანდა ბოლგარის მთავარი. მთავრის დაბრუნებამდე სამთავროს განაგებს მინისტრთა რჩევა სობოლევს თავსმჯდომარეობით.

დუბლინი. ფენიქს-პარკში მომხდარ მკვლელობის ერთს ჩამდენთაგანს კარლად გადაწვევით სიკვდილით დასჯა.

თას სცემდა თავის ოთახში. ჰეიქრობდა რაღასაც. მალ-მალ მივიდოდა ფანჯარასთან გაშტერებული. მოშორდებოდა ფანჯარას, მივიდოდა სტოლთან. სტოლიდან ხან ერთ კედლის კუთხისაკენ ვასწევდა, ხან მეორესაკენ. მხედარს ეტყობოდა დიდი აღლევა.

ამ დროს შემოვიდა ოთახში ივან ივანიჩის მეგობარი, სულ ახალგაზდა ყმაწვილი უწვევრო და უფლავაშო. მხედარმა ვერ შენიშნა მეგობრის შემოსვლა.

— ივან ივანიჩს ვახლავარ. სიხუმეა.
— ივან ივანიჩი! რას გაშტერებულხარ, კაცო?
— რა! რა ამბავია! წამოიძახა მხედარმა.

— სახლში რას დარჩენილხარ. ბეიაროთ. მშენიერი ტაროსია. სიხუმეა.

— დასწყევლოს ღმერთმა! რა დამართია! ივან ივანიჩი! ივან ივანიჩი! შაკვილა მეგობარმა. როგორც იყო მხედარი გამოფხიზლდა.

ჩვენი მიწა-წყლის საძვე

ტფილისი, 8 აპრილს.

შეანასკნელ წლებში ჩვენს ყოფაცხოვრებაში ერთმა საქმემ მეტად თავი ამოჰყო: ყველამ ცხადდ დაინახა რომ ჩვენი მამულები ზოგიერთის მებატონეების ხელიდან სხვების ხელში გადადის. ეს სხვები სოფლისავე მოსახლენი ქართველები თავადნი, აზნაურნი რომ ყოფილიყვნენ, ისე საფიქრებელი და საგნებელი არ იქნებოდა ჩვენს ქვეყნის მეურნეობისა, ხენ-თესვისა და საერთოდ ცხოვრებისათვის; მაგრამ სამწუხარო ის არის რომ სხვა უცხო ხენ-თესვის შეუჩვენარ, ხალხს უფარდება ხელში, რომლებმაც უნდა იყოს, ან ისპოლიტიკური მიზნით გადადის ცოლის კაბეში მათს და თვით მათს უანგარიშო ფლანგისა გამო.

მაჭარი ხალხი მეურნეობის, ხენ-თესვის საქმეს არსად არ მისდევს, რომლისავე ქვეყნის მეურნეობის შემუშავებას და ხელის შეწყობას ევროპაშიაც კი იმათგან არ მოელონ და ჩვენ ხომ იმათგან უფრო მომატებით არ უნდა მოველოდეთ. მაჭარის ხალხი ნაყიდს მამულებსა ყოველთვის სოფლის ეულს უმამულო გლეხებს აძლევს და თავის დანახარჯის სარგებელს იმათ ახდევინებს.

სხადია რომ ყიდვის დროს ვაჭარი ცდილობს იაფად იყიდოს და გაცემით კი მხენელ-მთესველს გლეხზე ძვირად გასცეს.

აქედამ ამკარაა, მეურნეობის წინ

- ხომ მშვიდობაა?
— მშვიდობაა, მაშ რა არის! ღვთის შეწევნით მე და შენ ხომ ცოცხლები გადავრჩით.
— მაგებს თავი დავანებოთ. მე სულ სხვა დარდი მაქვს. მითი ეს მითხარი: ძესარია არ გინახავს?
— ბანა მაგაზე ხარ მასე დაფიქრებული.
— თუ ღმერთი გრწამს, მითხარი: ნახე, თუ არა ძესარია?
— ვნახე, ვნახე. ბუშინ ქმრით ჩვენ ბანაკში იყო.
— მიკითხა მე?
— მიკითხა კი არა! მგონებ სულა შენ სანახავად მოვიდა და რომ ვერ ვნახა დაღონებული წავიდა.
— უნდა გავიტყუდე, რომ ვე ქალი მე ძრიელ მომწონს. არ ვიცი რა მოუხერხო.
— შენსავით რომ ოქროებში ხელს ურევდე, რას არ ვიხამ.
— აი რაოდენიც გინდა ოქროები წაიღე, თუ რამე მოახერხებ.
— როგორ! პირ-და-პირ ფული მიუტანო! არა! მაგი შეუძლებელი საქ-

წაწევა არ შეიძლება. მღვინ-კაცს, როდესაც თავის საკუთრებად არ მიიჩნია, მამულს არ ვაკეთებს, კარგა არ უფლის, კარგა არ ამუშავებს, კარგა არ დაუდებს თავს იმ აზრით, ღღეს მე მიჭირავს, ტყვილად ოფლი რაში ჩავლევ-როო, რომ ხვალ ხელიდან გამომივცლებო; ჩემი ვაკეთებული მამული სხვას ჩაუფარდება და მე რაო?

სახნავ-სათესია, თუ ვენახია, ისეთი რამ არის, რომ ორისა და სამის წლის ჯაფით ვერ ვაკეთდება. იმას ხანგრძლივი ჯაფა, მოვლა და თვით ხარჯი უნდება; ათიოდ წელიწადი ბეჯითა მოვლა და შრომას ითხოვს სანამ კაცი ნაყოფს დაინახავდეს...

ამათანავე ეს შრომა და მოვლა უეჭველად აუცილებელად ერთს რასმე ითხოვს: პატრონი ნიადაგ თავს ადგეს, თვალ-ყურს ადევნებდეს მოუშორებლად.

მაჭარი ამბებს დაჩვეული არ არის და ამის გამო არც ერთი ქვეყანა არ იბოვება, რომ ვაჭარი მეურნეობის საქმეს წინა სწევდეს, სიკეთეს მშობობას. იმ თანხით რომ მოაოოს ხანში თავისი სამუშაო თანხა დაატარილოს კარგის მოგებითა. მართალია ხანდისხან მოხდება რომ ამ თანხის მუშაობაში და სრულად წავიგოს თავისი ქონება, მაგრამ რაკი დაჩვეულია ამ საქმეს, კიდევ იმედი აქვს დღევანდელი წანაგები, ხვალ ისევე დაიბრუნოს. ბევრი ყოფილა ჩვენშიაც მაგალითები, რომ რამდენჯერმე ვაკოტრებული (შემ-

მეა. მე ძესარიას კარგად ვიცნობ; საწყენათ მიიღებს. სხვა ნაირად საქიროა საქმის მოჭარბაკება.

— რა ნაირად? მეგებ საჩუქრებით რამე გამოდნეს.

— არც საჩუქრებით გამოვა რამე. ჯერ-ჯერობით ქალის ყურადღება უნდა დამისახურო. მე გირჩევ „ლუწი-კენტი“ თამაშით შეიჩვიოთ. ძესარიას ძრიელ უყვარს ეს თამაში. აბაზების მ-გერად შენ ოქროებით ვთამაშე-მერწმუნე, ამ ნაირად საქმე უფრო კარგად წავა.

— არ მესმის „ლუწი-კენტი“ რა ეშმაკური თამაშია. მეგობარმა აუხსნა ივან ივანიჩს „ლუწი-კენტის“ თამაში. დაარია მასთანვე, რომ ხელში ოქროების ჩაღვების დროს, ქალს უნდა შეანიშნოს ოქროები კენტი ჩაიღო-გა თუ ლუწი. ეს უხვობაც იქმნებოდა კეთილ-განწყობილებაცო, არწმუნებდა მეგობარი მეგობარს. ამ რჩევას დროს ზარბაზანმა იფრიალა. მოფებმა ხმა მისცეს და ივან ივანიჩი თავის მეგობრით საჩქაროდ გვიდენ ოთახიდან.

თხვევით და არა განზრახვით), ისევე ფეხზე დამდგარიყოს.

ამ გვარად ვაჭარი მალე თანხის მოგების დაბრუნებას შეჩვეული არ აყრის მამულს თავის თანხასა, რადგანაც იცის რომ დიდხან მოუნდება ცლა მოგების დაბრუნებისა.

მიხეზი ბუნებითი ეს არის, რომ მეურნეობის წარმატება ისევე მხნელ-მთესველზე და მოკიდებული თავადი იყოს, ვინა გლეხი.

მაშასადამე ჩვენის ქვეყნის მეურნეობის წინ წაწევა ამაზრა მივარდნილი. წარმატებას არ უნდა მოველოდეთ. აპიტომ ძალიან საზრუნველია ეხლანდელი ჩვენი ყოფა. ღმერთს მადლობა უნდა შევწიროთ ეხლა მაინც ცოტათი მიხვდით რომ საფიქრებელს მდგომარეობაში ჩავარდნილა ჩვენი მეურნეობა და ამასთან საერთოდ ჩვენი ქვეყნის მომავალი ბედი და უბედურობა.

ჩვენი უპირველესი საზრუნველი ეხლა ის უნდა იყოს, როგორ მოვახერხებთ რომ ჩვენი მიწა-წყალი, ჩვენი სახნავ-სათესი, ვენახი, სათიბი-საძოვარი, ტყე, წყალი ისევე ქართველ მხნელ-მთესველს დარჩეს და არ გადავიდეს სხვის ხელში?

ამის პასუხად მრავალ გვარი პლანები და პროექტების შედგენა შეიძლება, იმდენისა, რამდენიც კეჟა მუშაობს და გონება სჭრის. შეიძლება მრავალ გვარი მოსაზრება გამოისკვნას თუ როგორ უნდა იქნას ეს.

მაგრამ შორს წასვლა არ მოგვიხდება, დიდად საკმაოა ერთს გარემოებას ყურადღება მივაქციოთ, რომელიც ჩვენ შეიძლება თითქოს თავის-თავად მუშაობს და კიდევ სასურველად ქეთილად თავდება ჩვენის მხნელ-მთესველ ხალხისათვის და მეურნეობისათვის.

ეს განხილეთ დიდის მამულის პატრონებისაგან განაწილება თავის მამუ-

ლებისა და აზნაურებზე, გლეხებზე და თვით წერილ თავადებზე გასყიდვა.

ბატონ-ყმობის გაუქმების შემდეგ ჩვენს გლეხობაში დიდი მოძრაობა შეიქნა მამულების შესყიდვისათვის. იმერეთში დიდმა ხანმა აღარ გაიარა, რომ მემატონეებმა უფრო სასარგებლოდ ნახეს თავისი მამულები წერილ-წერილად დაეყოთ და გაეყადათ თავის ყმებზე. არამც თუ თითო მემატონეებმა, არამედ ბევრგან მთელის სოფლის მემატონეებმა ამჯობინეს ამ გვარად დანაწილებით გლეხებისთვის მიეყიდათ მამულები ტყითა და საძოვრითა. მთელი სოფლების გლეხები ამით მამულიანები შეიქნენ და მეურნეობა უკეთესს მდგომარეობაში შევიდა, სანამ აქამომდე იყო. ამისთანა სოფლებს ეტყობა მომეტებული სიკეთე, ხალხი მომეტებულად შემძლებელია.

მართლ-მანეთში მამულის გასყიდვაზე მემატონეები თითქოს უფრო მაგრად იდგნენ, მაგრამ როგორც ეხლა და ეხლა ჩნდება, ძალიან შეცდენ; გლეხები კარგ ფასად აძლევდნენ, მემატონეებმა კი ირჩიეს დაგირავება; ამოა იმედი ჰქონდათ ძალე გამოხსნისა, მაგრამ ხომ მოგვხსნებათ ვალის ამბავი, სულ სხვა რიგად დატრიალდა. მხლა ნელ-ნელა ეყიდებოთ ერთი-ორად ნაკლებ ფასად, გლეხებისაგან მინაცემ ფასზე. ბანკების იმედი ჰქონდათ, მაგრამ ვალებს შეჩვიდნენ უძირკვედრს რა ბანკი და რომელი სახელმწიფოს მილიონები ააყვამს. მოსტყუდენ ჩვენი მართლ-მანეთის მემატონეები, ვერც მამულები დაიხსნეს ვალებისაგან და ვერც მოიფიქრეს ნაწილ-ნაწილად დაყოფით უფრო კარგ ფასად გაეყიდნათ ისევე მეზობელ გლეხებზე.

რა სარგებლობა იქნებოდა მათთვის საკუთრად, რა სარგებლობა იქნებოდა თვით სოფლისათვის და შემ-

დედ მთელის ჩვენის ქვეყნისათვის წერილად მამულების განაწილებით და გასყიდვით ისევე მხნელ-მთესველ გლეხებზე ან თავ-აზნაურზე?

ჯერ სულ თავი და თავი სათქმელი ის არის, რომ მამულის პატრონი ეალს უნდა ჰქონივით ერიდებოდეს და თუ განძენდა საქმე და ვალის აღება დასჭირდა, ისიც უნდა იანგარიშოს, რომ ვალის გადახდა მამულს ერთსა და ორს წელიწადს არ შეუძლია. მთელი ოცი, ორმოცი წელიწადი შემოსავალი ძლივს გადაიხდის თავის მთელ ფასს კი არა, არამედ ნახევარსა ან ცოტა მეტსა. მეტე მხედველობაში უნდა მიიღოთ, რომ ამ ხანგრძლივ ვადაზე ვალის გადახდას მოუნდება მრთელი შემოსავალი. აქედამ ცხადია, რომ დაგირავებულ მამულის პატრონს თუ სხვა შემოსავალი არა აქვს დაუგირავებელ მამულიდან, ან სხვა რამე გზითა, უეჭველად ხელიდამ წასულად უნდა ჩათვალოს დაგირავებული მამული. რაღა თქმა უნდა, რაკი პატრონს სხვა შემოსავალი არა აქვს დაგირავებულ მამულს გარდა, ეს შემოსავალი დღიურ ხარჯად ხელში ეღვევა; ერთხელ ორჯელ აქეთ იქით ხელის გამართვით თუ ვადაზე მისაკვმი გადაიხდა ორიოდ ვალის შემდეგ ვეღარც ამას ახერხებს და ესყიდება მამული ან მოვალე ვაჭრისაგან, ან ბანკისაგან.

აქედამ ცხადია, რომ ეინც თავის მთელ მამულს დაგირავებს თავის ღირებულ ფასის ნახევრად, ვეღარ დაიხსნის გინდ ბანკი იყოს გინდ ვაჭრი ფულის პატრონი.

მაშასადამე რადესაც დანა ძვალზე მივარდნილი და ვალის აღება უეჭველად საჭირო ხდება, პატრონმა ან სულ მცირე ვალი უნდა აიღოს, რომ მამულის შემოსავლის მცირე ნაწილი იხდიდეს და მომატებული ნაწილი ამ შემოსავლისა ისევე პატრონს საცხოვ-

რებლად დარჩეს; ან თუ არა და ნაწილი უნდა გაჰყიდოს და თავისთვის მოსვენება იყოს და ცოტა შემოსავალი ჩვენს გაჭირებულს დროში კაცმა რომცოდეს მოსვენება, თავისი მამულის შემუშავებას ადგეს, კარზე მოვალე არ აწუხებდეს და ცოლ-შვილი გულგანთქილი არ მოელოდეს კარზე მომდგარ სიღარიბესა, ძვირფასი რამ არის ქართველისათვის. მყუდროება და მოსვენება დედა ბურჯია ოჯახის კეთილ-დღეობისა და შვილების გაწვრთნისა. შოველივე წარმატება ოჯახისა; ზნობითი, გონებითი და სულიერი აღზდა შვილებისა იმაზე, ამ მოსვენებულ მყუდროებაზე და მყარებულში. უბედურობა ჩვენის ქვეყნის შვილებისა ოჯახების უბედურ, მოუხვენარ ცხოვრებისაგან წარმოებს.

არის კიდევ სხვა სარგებლობა მამულის დანაწილებით გაყიდვისაგან. შევლამ იცის რომ დიდის ზომის მამული უფრო ნაკლებად იყიდება, ამიტომ რომ დიდის ფულის მძლეველი ცოტაა. ღაჰყავით ისევე ის მიწა და ნახეთ რომ გლეხები ან აზნაურები უფრო ადვილად იყიდებიან წერი-წერილად. ზომის კვალობაზე. ამისთანა ფასს არასოდეს ერთიანად მყიდველი მთელის მამულისა არ მოგცემთ.

მაშასადამე ორგვარ სარგებლობას ხედავს წერილად გამყიდველი: მამულის ფასს ერთიანად სრულად იღებს და არა ნაკლებათ როგორც დაგირავების დროს, რომლის ც ბოლო მაინც-და-მაინც ხელიდამ წასულია. ღამერე იგივე წერილად გამყიდველი უფრო მეტს იღებს ვიდრე იმავე მამულის ერთის მყიდველისაგან.

სოფლის ამ გვარის მამულების წერილად ყიდვით სარგებლობა ბევრი მიეცემა. ჯერ პირველად მცირე მამულიანი ან სულ უმამულო სამკვიდრებელს, ფეხ მოსაკიდებელს შოულობს; მეტე ამ მცირე მამულს ახა-

დი დრო დაგვიდგა! ძესარიამ განგებ ამოიხზრა და ფეხები შეანძრია.

— არ ეცი, განაგრძო მხედარმა, რა გვარად შევაქციოთ, რომ გავაზნაურდეთ. მნებათ „ლუწ-კენტ“? ძალი გაიღმა და წამოჯდა.

— ძრიელ კარგი იქნება. ძი ხანია ეს ჩემი საყვარელი თამაში არ მითამაშია. ივან ივანიჩი, როგორც გეტყობათ, ქალის გულის კარგი მცოდნე უნდა იყოს!

მხედარმა ამაყად მხრები ასწი-დასწია. ამოალაგა ჯიბიდან მუჭ-მუჭობით ოქროები და ტახტზედ დაჰყარა.

— ოქვენთან საშიში უნდა იყოს თამაში. ძესარიამ აღერსიანად უთხრა მხედარს.

— სრულებიდაც არა. მე კარვად ვიცი ვისთან უნდა წავაგო და ვის უნდა მოუგო.

ივან ივანიჩმა აიღო რამოდენიმე ოქრო. ჩაილაგა ხელში ისე, რომ ცხადთ ხედამდა ქალი ოქროების რაოდენობას.

— ლუწ თუ კენტ?

— ლუწ.

— ოქვენია. მომილოცამს მოგება. მხედარმა მიუღია ოქროები ქალს.

— ლუწ თუ კენტ?

— კენტ.

— ოქვენია. ბედა გქონათ. ძიდევ მიუწყო ოქროები ძესარიას.

— ლუწ თუ კენტ?

— ძიდევ კენტ.

— ბარაქალა. ძიდევ გაიმარჯვეთ. საამოვნებით სთქვა ივან ივანიჩმა.

— მხლა მე დავიჭერ, უთხრა ძესარიამ და დაუჭირა მოხუჭული ცალი ხელი.

— ლუწ თუ კენტ? ამა გამოიცან ივან ივანიჩ!

— კენტ.

ძესარიამ ხელი გაშალა. ხელი ცარიელი იყო.

— ხა! ხა! ხა! ოქვენმა მზემ გამამხარულეთ. ოქვენთან დროს გატარება რათ არა ღირს. მოვიგე. კენტ ხელია. ჩემია და ამ სიტყვებით იშტაზე მოსულმა მხედარმა სტაცა ხელი ძესარიას ხელს. მიიტანა ხელი ტუჩებთან, მაგრამ კოცნა არ დასცლია.

II

მხლა მკითხველი უნდა გავაცნო ჰაეროვან და წერწეტა ძესარიას. ძესარია, მართლა რომ ლამაზი ქალია. მის დანახვაზე ნერწყვი წამოუა კაცს პირიდან. ძმარი ჰყავს კარგი ადგილის პატრონი და ცოლის წყალობით სიმდიდრეც შეიძინა და თან-და-თან წინ მიდას.

ძესარია წამოწოლილა ტახტზედ. მუთაქაზე მარჯვენა ნიდაყვით დაბჯენილია. იქვე მუთაქის ახლოს სკამზედ ზის ივან ივანიჩი და საამოვნებით დასცქერის წამოწოლილის ქალის სიტკბოების მომგვრელ მიხრამოხრას.

მრთი მეორის ცქერის და ოხვრის შემდგომ მხედარმა დაიწყო:

— ღდეს, როგორც გხედავთ, ძრიელ მოწყენილი ხართ. ოქვენ მშვენიერებას არ უხდება მობლუშვა.

— ღიად! ღროს გატარებას დაჩვეული ვარ. მამიანობამ ყოველივე საამოვნება მოგვისპოა.

— მართალს ბრძანებთ! სუდი, ცუ-

საუბედუროდ ამ დროს ზარბაზნმა იგრილა. მოფებმა ხმა მისცეს და ჩვენი ივან ივანიჩი თავ-დაბრუნებული გავარდა გარეთ. ძესარიამ-კი მადიანად გადაიხარხარა.

III

„ლუწ-კენტის“ თამაში თავის წესით მიდიოდა და ომი-თავისით.

როგორც ყო ღმერთმა მოგვხედა ჩვენ. მსმალოს ციხე-ქალაქები გადადიოდნენ რუხების ხელში; ივან ივანიჩის ოქროები-კი ძესარიას ჯიბეში. მძიც დასრულდა. ღამეშიდა ქვეყანა. ჰარებმა დაიწყეს ადგილებიდან დანძრევა და მინისაკენ გამგზავრება. ღრო მოვიდა ძესარიასი და ივან ივანიჩის განშორებისა. მხედარმა განიძრახა უკანასკნელად იერემით მისულიყო ძესარიასზე. აიჭურვა ოქროებით და მიბრძანდა ჰაეროვან და წერწეტა გულის მწველთან.

ბოროტი ენები ანობდნენ, რომ მხედარს გამარჯვება დარჩაო.

აფ. აკოფაშვილი.

ქ. ქუთაისი.

ლი პატრონი იმდენად ეცდებოდა გააკეთოს, რამდენადაც კი ადგილობრივი გარემოება ნებას აძლევს და რამდენადაც პატრონი ღონე მოსდევს. მაინც-და-მაინც რაკი მცირე მამულიანი მხენელ-მთესველის ბედი მიწის შემუშავებაზეა, ყოველ ღონეს ინმარებს უკეთესად გააკეთოს და მოუაროს, ვიდრე დიდის მამულის პატრონი მოვაჭრე. მოვაჭრე ან სხვებს იჯარით აძლევს ან მოჯამაგირეები ჰყავს და ამით რა საკვირველია გული მაგდენად არ შესტკივთ. ამ გვარად მცირე მამულის პატრონის მეურნეობა წინ მიდის, და რადგანაც სოფელში მცირე მამულიანი მეტია, წარმატებაც მთელის სოფლისა წინ წავა, სიმდიდრე იმატებს, ხალხი გამრავლდება და მიწა ისე შემუშავდება, როგორც საშვილი-შვილოდ საკეთილო იქნება.

სულ წინააღმდეგი, ემართება სოფელსა, თუ ვაჭარმა ფეხი შესდგა. მამულების ყიდვას ერთზე არ გაათავებს; თან-და-თან აღიდებს, იმატებს და რაც მხენელ-მთესველს შეეძლო ეყიდნა, ის მოვაჭრის ხელში გროვდება. მხენელ-მთესველს სხვა ღონე აღარა აქვს, ვაჭრის მამულზე დღიურ მუშათ დიდებს; ამით ხალხი რასაკვირველია თან-და-თან გაღარიბდება და გამრავლების ნაცვლად თხელდება, მცირდება. თვით მეურნეობა ისე მიდის, რომ ვაჭარი ცდილობს, რაც შეიძლება მიწილამ ყოველივე სარგებლობა მალე გამოიღოს. ის სახელოდ, საშვილი-შვილოდ არ ზრუნავს, ამისთნა მოვლით მამულს ღონე აკლდება, ტყე იკაფება, მთები შიშვლდება და თვით სახნავ სათესი ადგილებიც კი ხრიაკ ადგილად იქცევა, როგორც ქალაქის არე-მარეს დამართებია. თვითისის მცხოვრებთაგან. საძოვარი ბალახიც კი აღარ ამოდის იქ, სადაც დიდი ხშირი ტყე მდგარა.

აქედამ წარმოსდგება სხვა უდიდესი ენება მრთელის რომლისამე ქვეყნისათვის, რადგანაც ეცემა მხენელ-მთესველობა და მეურნეობა; მცირდება ხალხის რიცხვი, თვით ხალხი ღარიბდება და საზოგადო კეთილ დღეობა წარმატების ნაცვლად უკუღმართად მიდის. როგორც ერთის მხრით ოჯახობა ირღვევა, და იღუპება, მეორეს მხრით იმავე ქვეყნის ხალხი იმ გვარად იშლება და იღუპება.

მაგრამ ამ დაღუპვას მეურნეობასთან და მხენელ-მთესველობასთან შეერთებულს, უმეტესი უკუღმართობა ემატება, უმეტესად სორგუნაგს ხალხსა, როდესაც მამულები უვარდება სხვა სარწმუნოების, სხვა ტომის, სხვა ჩამომავლობის კაცსა. როდესაც შედის ქართველთ სოფელში, სულ სხვა ჩვეულებისა, სხვა ენისა, სხვა სარწმუნოებისა გამო უფრო შორეულად მოეპყრობა ქართველ მხენელ-მთესველსა, გლეხი იყოს, გინდა თავადი. ზემოდ მოხსენებული ვაჭარი მამულის მყიდველი რომ ქართველი იყოს, სოფელში ფენის შედგმის დროს ნახედა თავის სარწმუნოების, თავის ტომის, თავის ენისა და ჩვეულების მოძვე ქართველებს

და ეს გარემოება რამდენადმე შეაკავშირებდა, რამდენადმე მოარბილებდა იმის ვაჭრულს შაკრობას და სიფრცხეს; ცოტათი მაინც მიხედებოდა, რომ საზოგადო საქვეყნო სიკეთესაც იმის რომ ამ იმისმა სიმდიდრემ ცოტადვე შემწეობა, ცოტადვე შეიღობრივი თავიზაც უნდა მოუტანოს. უცხო მოსულ ვაჭარს კაცს რას გაავანებ. ის დღეს აქ არის, ხვალ გაჰყიდის მამულს თავისსავე მსგავსზე და წავა.

ღიად საფიქრებელი და საზრუნველია ეს საქმე. როგორცა ვთქვით ამ საზრუნველს მდგომარეობას პირველად ჩვენვე ჩვენის ღონით, ჩვენის შრომით, ჩვენის მოსაზრებით და გამჭვრიახობით უნდა დავეხმაროთ ქართველი მამულის პატრონები. მამულების დანაწილებით სოფლისავე გლეხებზე და თავდა-აზაურებზე როგორცა ვთქვით, სარგებლობას მოუტანთ თვითონ ჩვენ თავსაც. ჩვენს სოფელსაც და ჩვენს საერთო დედას საქართველოსაც.

ის ღონე ერთი ღონეთაგანია, რომელიც ჩვენს ნებაყოფლობაზე და კიკაცობაზეა დამოკიდებული. ბამოვიჩინოთ გონიერება და კეთილი განზრახვა, გამოვიჩინოთ რომ ჩვენი საკუთარი სარგებლობის ანგარიშიც შეგვიძლია და შევავრთოთ ეს ანგარიში და სარგებლობა დედა ქვეყნის სარგებლობასთან და ანგარიშთან.

რაც მოგახსენეთ მამულის წვრილად დაყოფაზე ახალი ამბავი არ არის. ზერ ბატონყმობის გათავების დროსვე რუსეთში ბევრი გამოჩნდნენ, რომ მამულების ერთიანად დიდ ნაწილებით ყიდვა და მერე დანაწილებით გაყიდვა გლეხებზე აღებ-მიცემის საქმეთ გაიხადეს და სარგებლობასაც დიდსა ხედდნენ. ამით რასაკვირველია მეტატონეები ბევრსა ჰკარგავენ და არც გლეხნი იყვნენ მოგებაში. ახლა რუსეთის და პოლშის ბევრ გუბერნიებში თვითონ მეტატონეები ჰყოფენ ნაწილ-ნაწილად მამულებსა და სოფლისავე მხენელ-მთესველებზე ჰყიდნიან.

ამ გვარი მაგალითები ჩვენში, როგორცა ვთქვით იმერეთშიაც, იყო და ახლაც ხდება. მაშა სადამე ეს საქმე პრაქტიკულად თავისთავად გზას გვაჩვენებს საერთო სასიკეთოდ როგორ მოვაწყოთ რომ ჩვენი მიწა-წყალი ჩვენისავე ქართველ მხენელ-მთესველის ხელში დარჩეს.

დღიური

რამდენი მაგალითია ჩვენში მემამულეებს უსაფუძვლოდ დაჩაგრისა ოფლით შეძენილის მამულის ჩამართვით. ხშირად სასამართლოსაც სამართლის გზიდან ახვეინებენ ათასგვარ ხრიკებით და საწყალ მეტატონეთ პირში ჩაღა გამოვლებულს სტავენ.

აი, ერთი სალი მაგალითი, რომელსაც ბ. მ. მთაერის-შვილი გვწერს ახალციხიდან:

„რაკი 1828 წ. ახალციხე შეუერთდა რუსეთს, აქ იმავე წელს გადმო-

სახლდენ რამდონიმე კომლი ქართველი და სომეხი. მ რომლიდგან და ჯავანთიდგან; გადმოსახლებულთ რიცხვს ეკუთვნოდნენ, სხვათა შორის, პ. ზედინიძე, დ. ლეთი იშვილი და შაფაზოვი. ახალ-ციხის რუსთაგან აღების შემდეგ იქ მცხოვრებლნი ბევრები გადასხლდნენ არტანუში შარში და სხვა-და-სხვა ოსმალთ ქალაქებში და თავის მამულები დაჰყიდეს. სხვათა შორის ზემო-ხსენებულ პირთაც ისყიდეს სამი ბალი და 11 ყანა ს. ზარჯამში (ახალციხის მაზრაში) ალიბეგისაგან. ამა მამულს ჰელომდენ ისინი 1872 წლამდის. შემდეგ ალიბეგის სიკვდილისა, 1870 წელსა, მისმა მემკვიდრემ მაჰმად-ბეგმა, იჩივლა სასამართლოში მასზედ, რომ ის მამულები თქვენ არ ეკუთვნისთო, და თუმცა 45 წ. განმავლობაში მამჩემის წყალობით სარგებლობდით მათითა, ახლა მე აღარა მსურს, რომ დღის შემდეგაც იუფლოთ მათითაო. ამა საჩივარისათანავე სთხოვა მსაჯველს, რომ მას შინაურულად მოერიგებინა ისინი. მსაჯველმა მაჰმად-ბეგს სთხოვა ზემო-ხსენებულ პირთა, რომ 600 მანეთს დასჯერებულიყვენ და საჩივარი აღარ განეგრძობთ; მსაჯველის წინა-დადებამდ ისინი არ დაჰთანხმდნენ, რადგანაც მათ სრული იმედა ჰქონდათ მამულების მოგებისა, რადგან მათ ჰქონდათ სიგელი და ნასყიდობის ქალაქი დამტკიცებული მოწმებით პასკევიჩისაგან მათმა იმედმა ფუჭად ჩაიარა; მაჰმად-ბეგის ქონებამ ყვილა გააცრუა: სიგელიც, ნასყიდობის ქალაქიც და თვით მოწმებიც და ამ გვარად ხელიდამ წაერთოთ ეს დღაური ლუკმა. არ გასულა ორი კვირაც ამის შემდეგ გახდა ავად მაჰმად-ბეგი და გარდაიცვალა. ზემოხსენებულ პირთ ამის გარდაცვალების შემდეგ, მის მემკვიდრეს უჩივლეს ჭეზულაბეგს, ძმას მაჰმად-ბეგისა. მაგრამ აქაც გაუტუდლათ იმედი.

მემკვიდრეებაც დაატრიალა შეძლება: „ქრთამი ჯოჯოხეთს ანათებსო“ — ტყუილად ხომ არ არის ნათქვამი. ჭეზულ-შეგმაც მოიგოს ის მამულები. ახლა ეგ საჩივარი გადმოიტანა პალატაში. ბ. მ. პოპაძემ, რომელიც დიმიდებულია მამულების მოგებაზედ.

ჩვენ მივიღეთ მუთასში გამოცემული ილ. შყონისაგან თ-ის ზიორგი შარვაშიძის კომეღია — „მომაკვდენი სურათნი“. მის სუფთად დალაზთიანად გამოცემული წიგნი ძვირად გვინახავს ჩვენს მწიგნობრობაში და უჩრევდით სხვა ჩვენს გამოცემელთაც ნიმუშად აიღონ ეს წიგნი. სხვა-და-სხვა გვარის ასოები სწორედ მოხდენილად წიგნი მოყვანილი, პირიღეს ასოები ასლ თავიანთ ალაგს იჭერენ შიგ. წიგნი 25 გვერდია და 25 კ. ღირს.

ღვინის კეთებაში გამოცდილი პირები აშობდნენ თურმე, რომ წელს ძრიელ კარგი მოსავალი უნდა იქნეს

ღვინოსაო. ხუთასის წლის გამოცდილებამ დაგვიმტკიცათ, რომ მეთოთხმეტე საუკუნისაგან დაწყებული ყოველს ოთხმოც-და-მესამე წელს ბლომად მოდიოდა ღვინო, მაგ. 1383, 1483, 1583, 1683 და 1783 წლებშიო. განსაკუთრებით საკვირველია 1583 წლის ღვინის მოსავალი, როგორც რაოდენობით, აგრეთვე თავის თვისებითაო. ამ წელში იმდენი მოსულა ღვინო, რომ შესანახე ტურტლები არ აუედიდათო და სიმთვრალეცა ფრთა შეისხაო. იმედი უნდა ექიანოთ, თუ ეს ზემოდ მოყვანილი ცნობები ნამდვილია, წელსაც კარგი მოსავალი იქნება. („შრომა“)

„შრომის“ კორესპონდენტი სხვათა შორის იწერება ტფილისიდან:

„ტყუილად კი არ არის ნათქვამი, რომ უბედურს კაცს ქვა აღმართზედ მიეწევაო. საუბედუროდ პრიკაზიც აღარ ღებულობს ეხლა ვერცხლფელობას. ამ განკარგულებამ ბევრი დააღონა და ბევრი კი ლეთის წყალობა გაქვსთ გაახარა. ახლა არიან ხელის ფშენეტაში და დიდს ღიბილში, მეტადრე ბ. ბეკხაოვი თავის ამალით, არტემ მარტინიჩი, პოლლარ მასპარიჩი და სხვანი. ახარ, ათ შაურს რომ უხალთუნიც მოუმატოთ, შენმა მზემ, კი რამე იქნება, ჰამ პრუცენტი ბლომად ავიღებ, ჰამ თავნი თავნად დარჩება. პრიკაზი დაკეტილა, კუტრი ქართველი კოვხებს ჩემთან მოიტანს, ახარ, ჯანი კი არ გავარდება, რომ სამი აბაზი სარგებელი არ მომცეს! შარი ქნამს, ბეგხანოთან წავიდეს, მაშინ ნახამს თუ ძაკულა უფრო პირიანი კაცი ყოფილა. ამ გვარს ფიქრებში არიან მიცემულნი მასპარები და მათი ძმანი. ბ. ბეკხაოვი“ და „პოქიაიც“ უეჭველად პრიკაზის გამოისობით სხლმას მოახდენდენ და რით დაბოლოვდება იგი, უეჭველად ჩემი მეგობრის გვერდები ყველაზედ აღრე გაიგებენ...“

ტფილისის საჭეუროლო.

ავადმყოფები მიიღებინ დიღის რვა საათიდან თორმეტ საათამდის.

მ. შ. შ. შ. გარდაცვლინი და ღი-სიგევი—შინაგან ავადმყოფობისა; კვლდიში—სიფილისტიკური და სირურგიული ავადმყოფობისა; ბახუტკავი—ბუბიაობის, ქალების და ყმაწვილების ავადმყოფობისა; ბახაკვი ქარღვების სისუსტის და შინაგან ავადმყოფობისა.

ს. მ. შ. შ. შ. შ. მინკევიჩი—სირურგიული ავადმყოფობისა; ღისიგევი—შინაგან ავადმყოფობისა; კვლდიში—სიფილისტიკური და სირურგიული ავადმყოფობისა; ბახუტკავი—ბუბიაობის, ქალების და ყმაწვილების ავადმყოფობისა; ბახაკვი და დანიელ-ბეგევი—ქარღვების სისუსტის და შინაგან ავადმყოფობისა.

მ. თ. შ. შ. შ. შ. ღისიგევი და მირმანოვი შინაგან ავადმყოფობისა; კვლდიში—სიფილისტიკური და სირურგიული ავადმყოფობისა; ბახუტკავი—ბუბიაობის ქალების და ყმაწვილების ავად-

მეოთხეობისა; ბაბავეი—ძარღვების სისუსე-
ვათმეოთხეობისა.

ხუთშაბათს. ლისიცევი—შინაგან
ვათმეოთხეობისა; კელდში—სიფილის-
ტიკური და სირურგიული ვათმეოთხეობი-
სა; ბასურტავი—ბუბიაობის, ქალების და
ყმაწვილების ვათმეოთხეობისა; ბაბავეი—
ძარღვების ვათმეოთხეობისა.

შაბათს. მინკევინი — სირურ-
გიული ვათმეოთხეობისა; ლისიცევი, მი-
რმიანოვი და დანიელ-ბუკოვი—შინაგან
ვათმეოთხეობისა; კელდში—სიფილის-
ტიკური და სირურგიული ვათმეოთხეობი-
სა; ბასურტავი—ბუბიაობის, ქალების და
ყმაწვილების ვათმეოთხეობისა; ბაბავეი—
ძარღვების სისუსტის ვათმეოთხეობისა.

შაბათს. ლისიცევი—შინაგან ვათ-
მეოთხეობისა; კელდში—სიფილისტიკურ-
ი და სირურგიული ვათმეოთხეობისა;
ბასურტავი—ბუბიაობის, ქალების და ყმაწ-
ვილების ვათმეოთხეობისა; ბაბავეი—ძარღ-
ვების სისუსტის ვათმეოთხეობისა.

განსხვავებული

ტფილისში, ჩარკვიანის წიგნის მალა-
ზიაში ისეილება.

სამართავლო სამოთხე

გამოცემული მისეილ საბინიძის-მიერ.
ფასი უკვლავს ჩვიდმეტი მანეთი. გა-
რეშე პირთ შუქდინთ მიმართონ ბ.
ზაქარია ჭიჭინაძეს, აღნიშნულის ფასით.

საავადმყოფო

ექიმის ზავლოვსკისა

გუგია, მოსტავიას და ელისავეტის
ქ. კუთხეში, ადრინდელი სასლები სდინ-
გოსი, ვარანტავის ქუჩის მასლობ. მუ-
დამ დღე იღებს ავად-მყოფებს: დღით
9—10 საათ.: მ. გ. ლუხვევიანი თვა-
ლის, კენერულ და სირურგიულ ავად-მე-
10—11 1/2-დის ქალი-ექიმი ა. გ. სამო-
ილაგინისა ქალის და ყმაწვილის ავად-მე-
11 1/2—12 1/2 საათამდის ა. ა. ზავლოვს-
კი, ნურულ და შინაგან ავად-მე; სადა-
მას: 4—5 საათამდის ე. ს. ბაბავეი
შინაგან ავად-მე 5—6-დის ა. ა. ზავ-
ლოვსკი ელექტროტერაპიადამ. ფასი
რჩევისათვის 50 კ. დარბით მუქთად ემ-
ლევით რჩევისა. ავად-მყოფის სურვილით
შესდგება კონსულტაცია. საავად-მყოფო-
ში არის კვანძი.

დირექტორი, ექიმი ა. ზავლოვსკი.
(20—14)

დაიბეჭდა და ისეილება გ. ჩარკვიანის
წიგნის მალაზიაში.

სალაპური

№ 1.

გამოცემის წ. ჭიჭინაძისაგან.
ფასი 25 კაპ.

დაიბეჭდა და ისეილება გ. ჩარკვიანის
წიგნის მალაზიაში

სახეაწილო ბალი

№ 1

საყმაწვილო დრო-გამოშვებითი გამოცემა,
გამოცემის წ. ჭიჭინაძისაგან.
ფასი 25 კაპ. მოსწავლეთათვის 20 კაპ.

დაიბეჭდა და გამოვიდა ახალი სომ-
ხური წიგნი

მწვემის სტვირი

ლემავი, სიმღერები და ზღაპრები

ცნობის-მოყვარე ყრმათათვის
სკოლაში და შინ საკითხავად
აღიანებისა

გამოცემა გ. მ. შავერდოვის გაწე-
ვის სააგენტოსის.

ფასი ერთი აბაზი

ინგლისის

ვალაზია

Maison de confiance

მედიკო ნენი ნაი—1 ლ. 10 კ. მოსკოვი-ს ნაი—1 ლ. 40

— — — 1—20 — — 1—60

— — — 1—40 — — 1—80

— — — 1—60 — — 2—

— — — 1—80 — — 2—50

საუკეთესო—2— „ — — 3— „

იქვე ისეილება სხვა საქონელიც:
თოფები, რეგულაციები, კრაოტები,
კურკელი, ჩაიდნები, გასაღებები, და-
ნები, კოვზები, ტაშტები, კალმები,
ქალაღი, შოკოლადი, კაკაო, ნიფე-
ტები, მურაბები, მაგნეზია, უნაგეტი-
ბი, კლიფონკა, წინდები—კაცის და
ქალის, ხელ-სახოცები, მაკინტოშინ
კალენკორი—სულ ყველაფერი 25,
დამ 50 პროცენტით უფრო იაფად-
იდრე სხვა რომელსამე მალაზიაში.

შინც ქალაქს გარედამ 25 მანეთი-
დამ 1,000 მანეთამდინ საქონელს გა-
მოიწერს, გასაგზავნს არაფერს არ
იხდის. (100—59)

გალავინის პრესპექტად, ანტონოვის
სასლებში „ლივადიის“ სასტუმროში,
გამოცემა მუბილით, სამოკრით და მოსამ-
სახურით ოთახებს, თვეობით 15 მანე-
თადამ 60-დის, დღეობით—ოთხი აბა-
ზადამ—სამ მანეთამდის.

მინაილ ხარკაპა.

10—9)

ახალი ძართული

კარაბაღინი

ისეილება ტფილისში: შავერდოვის
და გარეჩოვის წიგნების მალაზიაში;
ქუთაისში: მურადოვის და ჭიჭინაძის
წიგნების მალაზიაში.

ფასი ზღიანის ერთი მანეთი.

ინგლისის მალაზიაში

თმის ანოპოვა

ამაგრებს თმს და ადრინდელ
ფერს აძლევს, ფასი ერთი შუ-
შისა 2 მან., გაგზავნით 2 მან-
ეთი და 28 კაპ.
(100—60)

ნი მაკასტერი

აქვე ისეილება ქინის ზომად
თმების გასამაგრებლად. ფასი 1
მან. სხოტეები თავის ტყვილის
მოსასპობლად, ტყვალტის სა-
ზონი, დუხები და სხვ.

ისეილება

რადგან ვსზობთ ვაჭრობას, ერთობ იაფ ფასად, ესე იგი უფრო იაფად,
ვინემ ნასეიდა: ოქრო-ვერცხლის და ბრლიანტის ნივთები, საათები თუ
სხვა-და-სხვა...

სასხლის ქუჩა—ზუბალოვის სახლი.
(6—2)

გ. ნ. ლაქინი.

დაიბეჭდა და გამოვიდა ცალკე

„სიკო“

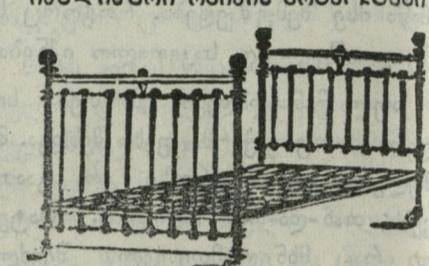
მოთხრობა

ა. მოხუბარიძისა (შაბაშისა)

ფასი ადგილზედ 30 კ. გაგზავნით 40

ისეილება ტფილისში „დროების“
რადიკალი და შევერდოვის პეი-
ლიონში პლექსანდროვის ბაღთან.
წიგნის მალაზიებს ჩვეულებრივი და-
მობა, მოსწავლე ყმაწვილებისათვის,
ვინც პირ-და-პირ „დროების“ რედაქ-
ციიდან წაიღებს, ადგილზედ 20 კა-
პეიკად თითო წიგნი, გაგზავნით 30
კაპ. (20—20)

ინგლისური ჩაინის კრავოტები

ერთ საწოლისანი 8 მ. და ორ საწო-
ლისანი 14 მ., ლეიბები გატენილი ზღვის
ბალანით 5-დგან—9 მან. ინგლისურს
მალაზიაში. იქვე ისეილება 25% იაფით
სანამ სხვაგან სადმე: ჭურჭელი, დას-
ჩანგალი, კოვზები, ფაფოსები, კლიტე-
ები, ხაფანგები, რკინის გაღებები, ქა-
ლაღი, ნიშები, რეგულაციები, თოფე-
ბი, გატისა და ქალის უნაგეტი, ალბო-
მები, კლეანგები, ჩაი 1-დის ხარისხისა.
(100—48)

გ. ჩარკვიანის წიგნის მალაზიაში ისეი-
ლება: ქართული კლასიკები

№ 1

ჩახრუხაძე

შემოკლებული ბიოგრაფიით.
გამოცემის წ. ჭიჭინაძისაგან.
ფასი 20 კაპ.

ტაშცინა

საკვებზე ხორაგეულებთან, რომელნიც
იყიდებიან თფილისის ბაზრებში, და უჭ-
ნებში და დაცარებთ 1 აზრილიდამ
1 მანამდის.

გამომცემარი პური: ხორბლის ფქვილის

პირველის ხარისხის—1 გირ. 5 1/2
მეორის „ —1 გირ. 3 1/2
მესამის „ —1 გირ. —

მეორე ფქვილ. თორწეში გამოცემარი:

პირველის ხარისხის—1 გირ. 5 1/2
მეორის „ —1 გირ. 4 კ.

ჭვარის-მამის პური:

პირველ ხარის.ლაფაში 1 გირ. 5 1/2
მეორის „ —1 გირ. 4 1/2
მესამის „ —1 გირ. 4 კ.

ძროხის ხორცი:

პირველის ხარისხის —1 გირ. 11 კ.
მეორის „ —1 გირ. 9 კ.
სუკი — — —1 გირ. 17 კ.

ცხვრის ხორცი — 1 გირ. 11 კ.

ღორის ხორცი:

პირველი ხარისხის —1 გირ. —
მეორის „ —1 გირ. —